

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nadejda Toma,
Judecători Iurie Diaconu, Victor Boico,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocatul Adrian Manolache în numele inculpatei Verbițkaia Olga și de avocata Cristina Negru în numele inculpatului Oltu Leonid, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2021, în cauza penală în privința inculpaților

Oltu Leonid xxxx;

Verbițkaia Olga xxxx.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 08.07.2014 - 19.07.2019,
instanța de apel: 21.11.2019 - 17.11.2021,
instanța de recurs: 07.03.2022 - 13.04.2022.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul Penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Căușeni din 19 iulie 2019, Oltu Leonid a fost condamnat în baza art. 248 alin. (5) lit. b), d) Cod penal la 3 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, din momentul punerii în executare a sentinței.

Verbițkaia Olga a fost condamnată în baza art. 248 alin. (5) lit. b), d) Cod penal la 3 ani închisoare, cu executare în penitenciar pentru femei, din momentul punerii în executare a sentinței.

De la inculpați s-a încasat, solidar, în beneficiul statului, suma drepturilor de import care urmau a fi achitate, în mărime de 1.043.621, 25 lei și prejudiciul material în sumă de 567.956,02 lei.

2. Instanța de fond a constatat că Oltu Leonid *este învinuit* că în perioada de timp 2006-2009, care activa în calitate de administrator al SRL "Vatad Com", codul fiscal xxxx, cu adresa juridică în or. xxxx, în rezultatul unei înțelegeri prealabile cu Verbițkaia Olga, din interes material, în baza contractului încheiat cu firma off-shore „Kelway Trading” SA nr. xxxx, Xxxx, și a unor documente de origine a mărfii false precum și de expediție internațională falsă (invoice, carnet TIR), cu introducerea în aceste acte a unor date vădit denaturate, care au fost prezentate serviciului vamal al Republicii Moldova, Biroul Vamal Bender, au obținut dreptul de a importa pe teritoriul Republicii Moldova mobilier de lux din lemn și accesorii procurate în Republica Italia, în așa mod, micșorând prețul real al mărfii stabilite și declarate de furnizor la exportul din spațiul Uniunii Europene.

Conform procesului verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. xxxx din 30.08.2013 s-a constatat că pe parcursul perioadei de activitate 2007- 2009 întreprinderea SRL „Vatad-Com” a avut procurări de mărfuri: mobilier din lemn de felul celor utilizare, părți de mobilier din lemn, mobilă pentru bucătărie din lemn, scaune și altele de la întreprinderea din zona off-shore „Kelway Trading” SA.

În urma reverificării documentelor prezentate la momentul vămuirii: CMR-uri; Invoice-urile; Carnetele TIR; Contractele de vânzare-cumpărare, s-a constatat că toată mobila importată este de origine italiană, furnizorii fiind: „VOLPI” s.n.c., SMA „SIGNORINI COCO&C SNC”, „LAMPAS” SNC, „ARTEARREDO” SAS Unicul transportator a mărfii importate a fost SRL „Politrans”.

În urma reverificării minuțioase a operațiunilor de import și a contrapunerii lor cu informația parvenită din Italia, s-a stabilit un șir de coincidențe și divergențe în datele prezentate la perfectarea declarațiilor vamale de către „Vatad-Com” SRL.

Au fost verificate și contrapuse actele primare atât de la „Vatad Com” SRL, cât și „Dimpetadi” SRL, deoarece agenții economici au activat într-o strânsă legătură pe parcursul activității economice.

În rezultatul reverificării documentelor parvenite de la autoritățile Italiene cu cele prezentate la momentul vămuirii s-a constatat că întreprinderea din zona offshore din PANAMA „Kelewav Trading ” SA procura marfa de la întreprinderile italiene cu prețuri mai mari, care ulterior le comercializa către „Dimpetadi” SRL, „Vatad Com” SRL cu preț diminuat.

Reieșind din cele expuse supra, ca urmare a reverificării documentelor primare vamale, s-au constatat că în baza documentelor parvenite de la autoritățile vamale italiene de către „Vatad-Com” SRL nu a fost declarată marfa importată în grupaj cu „Dimpetadi” SRL, conform documentelor declarația de export și invoice.

Total suma mărfii nedeclarate în lei la cursul oficial a BNM constituie 243070,05 lei de către SRL „Vatad Com”.

Tot el, care reprezenta interesele și activa din numele SRL „Dimpetade”, codul fiscal xxxx cu adresa juridică în or. xxxx, în rezultatul unei înțelegeri prealabile cu

Verbițkaia Olga, din interes material, în perioada de timp 2006-2009, în baza contractului încheiat cu firma offshore „Kelway Trading” SA nr. xxxx, Xxxx, și a unor documente de origine a mărfii false precum și de expediție internațională falsă (invoice, carnet TIR) care au fost prezentate serviciului vamal al Republicii Moldova, au obținut dreptul de a importa pe teritoriul Republicii Moldova mobilier de lux din lemn și accesorii procurate în Republica Italia, în așa mod, micșorând prețul real al mărfii stabilite și declarate de furnizor la exportul din spațiul Uniunii Europene.

Conform procesului verbal de reverificare a declarațiilor vamal nr. xxxx din 30.08.2013 s-a constatat că pe perioada de activitate supusă verificării 2006-2009, administratorul și unicul asociat al întreprinderii „Dimpetadi” SRL a fost Oltu Leonid.

Pe parcursul perioadei de activitate 2006-2009, întreprinderea SRL „Dimpetadi” a avut procurări de marfa: mobilier din lemn, oglinzi, saltele, cuverturi pentru dormitoare de la întreprinderea din zona off-shore ”Kelway Trading” SA.

De către echipa de audit au fost ridicate declarațiile vamale de import perfectate de către întreprinderea SRL „Dimpetadi”. În rezultatul reverificării documentelor prezentate la momentul vămuirii: CMR-uri; Invoice-urile.; Carnetele TIR; Contractele de vânzare-cumpărare, etc., s-a constatat că toată marfa importată este de origine italiană, furnizorii fiind: „VOLPI” s.n.c. „FIRARI.DIVANI”, „ASTER.CUCINE”, SMA „SIGNORINI COCO&C SNC”, „LAMPAS”, SNC „RECORD CUCINE”, SRL „MIRADOLA EXPORT”, IPE SRL „ARTLARREDO” SAS, SRL „CLASSIC.LIGHT”, SRL „ANGELO.CAPPELLINI&C”. Unicul transportator a mărfii importate a fost SRL „Politrans”.

În urma reverificării a operațiunilor de import și a contrapunerii lor cu informația parvenită de la autoritățile competente ale Republicii Italia, s-a stabilit un șir de divergențe în datele prezentate la perfectarea declarațiilor vamale de către SRL „Dimpetadi”.

În rezultatul reverificării și contrapunerii s-a stabilit că în documentele prezentate la momentul vămuirii (declarația de import invoice) ca exportator de mărfuri (mobilă) este „Kelway Trading” SA, dar în documentele parvenite de la autoritățile vamale Italiene - exportator fiind firmele italiene producătoare de mobilă cum ar fi: VOLPI s.n.c, FERARI.DIVANI, ASTER, CUCINE, SIGNORINI COCO&C SNC, LAMPAS SNC etc.

Contrapunerea datelor din declarațiile vamale de import cu cele de export a stabilit neconcordanța atât în codul mărfii, cât și în valoarea factuală a tranzacțiilor indicate în declarațiile de export, valoarea în vamă fiind diminuată cu 1043621,25 lei.

Astfel, s-a constatat că întreprinderea din zona off-shore din PANAMA procura marfa de la întreprinderile italiene cu prețuri mai mari, care ulterior le comercializa către „Dimpetade” SRL, „Vatad-Com” SRL cu preț diminuat.

Ca urmare a reverificării declarațiilor vamale, s-au constatat divergențe între valoarea factuală declarată la import și cea din invoice-urile parvenite de la Autoritățile vamale ale Italiei, sunt efectuate recalculări a drepturilor de import în sumă totală de 338.920,25 lei.

În perioada de activitate verificată, subiectul „Dimpetadi” SRL a declarat

neautentic organului vamal 4 tranzacții economice externe, conform declarațiilor vamale de import sunt: IM xxxx din 07.09.2007, IM 4 5624 I din 22.12.2007, IM xxxx din 29.12.2008, IM 4 650 1 din 26.02.2009.

În urma contrapunerii datelor parvenite de la autoritățile vamale italiene, a fost depistată diminuarea valorii în vamă 1.043.621,25 lei.

Prin acțiunile respective, în baza prevederilor art. 127, art. 127², 127¹, art. 127, art. 129 Cod vamal, Legea nr. 1149 - XIV din 20.07.2000, a fost stabilit prejudiciu material cauzat statului în valoare totală de 567.956,02 lei.

Reieșind din cele expuse supra, în cazul de față există o concurență dintre o parte și un integru, conform prevederilor art. 118 Cod penal - concurența dintre o parte și un întreg reprezintă existența a două sau mai multor norme penale, una din ele cuprinzând fapta prejudiciabilă în întregime, iar celelalte- numai unele părți ale ei. Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite.

Astfel, Oltu Leonid a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 248 alin. (5) lit. b), d) Cod penal, ca contrabanda, trecerea peste frontiera vamală a R. Moldova a mărfurilor, obiectelor și a altor valori în proporții deosebit de mari, de două sau mai multe persoane, cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclararea sau declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei.

Inculpata Verbițkaia Olga, *este învinuită* că în perioada de timp 2006- 2009, în rezultatul unei înțelegeri prealabile cu Oltu Leonid, care activa în calitate de administrator al SRL „Vatad-Com”, codul fiscal xxxx, cu adresa juridică în or. Căușeni, din interes material, în baza contractului încheiat cu firma off-shore „Kelway Trading” SA nr. 20 Xxxx, Xxxx, și a unor documente de origine a mărfii false precum și de expediție internațională falsă (invoice, carnet TIR), cu introducerea în aceste acte a unor date vădit denaturate, care au fost prezentate serviciului vamal al Republicii Moldova, Biroul Vamal Bender, au obținut dreptul de a importa pe teritoriul Republicii Moldova mobilier de lux din lemn și accesorii procurate în Republica Italia, în așa mod, micșorând prețul real al mărfii stabilite și declarate de furnizor la exportul din spațiul Uniunii Europene.

Conform procesului verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. xxxx din 30.08.2013 s-a constatat că pe parcursul perioadei de activitate 2007-2009 întreținerea SRL „Vatad-Com” a avut procurări de mărfuri: mobilier din lemn de felul celor utilizare, părți de mobilier din lemn, mobilă pentru bucătărie din lemn, scaune și altele de la întreținerea din zona off-shore „Kelway Trading” SA.

În urma reverificării documentelor prezentate la momentul vămuirii: CMR-uri; Invoice-urile; Carnetele TIR; Contractele de vânzare-cumpărare, s-a constatat că toată mobila importată este de origine italiană, furnizorii fiind: „VOLPI” s.n.c., SMA „SIGNORINI COCO&C SNC”, „LAMPAS” SNC, „ARTEARREDO” SAS, Unicul transportator a mărfii importate a fost SRL „Politrans”.

În urma reverificării minuțioase a operațiunilor de import și a contrapunerii lor cu informația parvenită din Italia, s-a stabilit un șir de coincidențe și divergențe în

datele prezentate la perfectarea declarațiilor vamale de către „Vatad-Com” SRL.

Au fost verificate și contrapuse actele primare atât de la „Vatad-Com” SRL, cât și la „Dimpetadi” SRL, deoarece agenții economici au activat într-o strânsă legătură pe parcursul activității economice.

În rezultatul reverificării documentelor parvenite de la autoritățile Italiene și cele prezentate la momentul vămuirii s-a constatat că întreprinderea din zona off-shore din PANAMA „Kelewav Trading” SA procura marfa de la întreprinderile italiene cu prețuri mai mari, care ulterior le comercializa către „Dimpetadi” SRL, „Vatad-Com” SRL, cu preț diminuat.

Reieșind din cele expuse supra, ca urmare a reverificării documentelor primare vamale, s-au constatat că în baza documentelor parvenite de la autoritățile vamale italiene de către „Vatad-Com” SRL nu a fost declarată marfa importată în grupaj cu „Dimpetadi” SRL, conform documentelor declarația de export și invoice.

Total suma mărfii nedeclarate în lei la cursul oficial a BNM constituie: 243 070,05 lei de către SRL „Vatad-Com”.

Tot ea, în rezultatul unei înțelegeri prealabile cu Oltu Leonid, care reprezenta interesele și activa din numele SRL „Dimpetade”, codul fiscal xxxx cu adresa juridică în or. xxxx, din interes material, în perioada de timp 2006-2009, în baza contractului încheiat cu firma off-shore „Kelway Trading” SA nr. xxxx, Xxxx, și a unor documente de origine a mărfii false precum și de expediție internațională falsă (invoice, carnet TIR) care au fost prezentate serviciului vamal al Republicii Moldova, au obținut dreptul de a importa pe teritoriul Republicii Moldova mobilier de lux din lemn și accesorii procurate în Republica Italia, în așa mod, micșorând prețul real al mărfii stabilite și declarate de furnizor la exportul din spațiul Uniunii Europene.

Conform procesului verbal de reverificare a declarațiilor vamale nr. xxxx din 30.08.2013 s-a constatat că pe perioada de activitate supusă verificării 2006-2009 administratorul și unicul asociat al întreprinderii „Dimpetadi” SRL a fost Oltu Leonid.

Pe parcursul perioadei de activitate 2006-2009, întreprinderea SRL „Dimpetadi” a avut procurări de marfă: mobilier din lemn, oglinzi, saltele, cuverturi pentru dormitoare de la întreprinderea din zona off-shore „Kelway Trading” SA. De către echipa de audit au fost ridicate declarațiile vamale de import perfectate de către întreprinderea SRL „Dimpetadi”.

În rezultatul reverificării documentelor prezentate la momentul vămuirii: CMR-uri; Invoice-urile; Carnetele TIR; Contractele de vânzare-cumpărare, etc., s-a constatat că toată mobila importată este de origine italiană, furnizorii fiind: „VOLPI” s.n.c., „FIRARI.DIVANI”, „ASTER.CUCINE”, SMA „SIGNORINI COCO&C SNC”, „LAMPAS”, SNC „RECORD CUCINE”, SRL „MIRADOLA EXPORT”, IPE SRL „ARTLARREDO”SAS, SRL„CLASSIC.LIGHT”,SRL„ANGELO.CAPPELLINI&C. Unicul transportator a mărfii importate a fost SRL „Politrans”.

În urma reverificării a operațiunilor de import și a contrapunerii lor cu informația parvenită de la autoritățile competente ale Republicii Italia, s-a stabilit un șir de divergențe în datele prezentate la perfectarea declarațiilor vamale de către SRL „Dimpetadi”.

În rezultatul reverificării și contrapunerii s-a stabilit că în documentele prezentate la momentul vămuirii (declarația de import invoice) ca exportator de mărfuri (mobilă) este „Kelway Trading” SA, dar în documentele parvenite de la autoritățile vamale Italiene - exportator fiind firmele italiene producătoare de mobilă cum ar fi: VOLPI s.n.c, FERARI.DIVANI, ASTER.CUCINE, SIGNORINI COCO&C SNC, LAMPAS SNC etc.

Contrapunerea datelor din declarațiile vamale de import cu cele de export a stabilit neconcordanța atât în codul mărfii, cât și în valoarea factuală a tranzacțiilor indicate în declarațiile de export, valoarea în vamă fiind diminuată cu 1.043.621,25 lei.

Astfel, s-a constatat că întreprinderea din zona off-shore din PANAMA procura marfa de la întreprinderile italiene cu prețuri mai mari, care ulterior comercializa către „Dimpetade” SRL, „Vatad-Com” SRL, cu preț diminuat.

Ca urmare a reverificării declarațiilor vamale, s-au constatat divergențe între valoarea factuală declarată la import și cea din invoice-urile parvenite de la Autoritățile vamale ale Italiei, sunt efectuate recalculări a drepturilor de import în sumă totală de 338920,25 lei. În perioada de activitate verificată, subiectul „Dimpetadi” SRL a declarat neautentic organului vamal tranzacții economice externe, conform declarațiilor vamale de import sunt: IM xxxx din 07.09.2007, IM xxxx din 22.12.2007, IM xxxx din 29.12.2008, IM xxxx din 26.02.2009.

În urma contrapunerii datelor parvenite de la autoritățile vamale italiene a fost depistată diminuarea valorii în vamă 1.043.621,25 lei.

Prin acțiunile respective, în baza prevederilor art. 127, art. 127², art. 127¹, 129 Cod vamal, Legea nr. 1 149 - XIV din 20.07.2000, a fost stabilit prejudiciul material cauzat statului în valoare totală de 567.956,02 lei.

Reieșind din cele expuse supra, în cazul de față există o concurență dintre parte și un integru, conform prevederilor art. 118 Cod penal - concurența dintre o parte și un întreg reprezintă existența a două sau mai multor norme penale una din ele cuprinzând fapta prejudiciabilă în întregime, iar celelalte - numai unele părți ale ei. Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre o parte și un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele prejudiciabile săvârșite.

Astfel, Verbițkaia Olga a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 248 alin. (5) lit. b), d) Cod penal ca contrabanda, trecerea peste frontiera vamală a R. Moldova a mărfurilor, obiectelor și a altor valori în proporții deosebit de mari, de două sau mai multe persoane, cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclararea sau declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei.

Instanța a reținut că, inculpații nu și-au recunoscut vina, însă, aceasta este dovedită integral prin probele anexate la dosar și examinate în cadrul ședinței de judecată.

3. La 28 octombrie 2019, a declarat apel inculpata Verbițkaia Olga, solicitând repunerea în termen, casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitată.

Apelanta a invocat că nu are nicio legătură cu companiile vizate în dosar, nu este

asociatul sau administratorul acestora și nu a depus nicio declarație vamală din numele lor, în dosar nu există niciun document sau act semnat de ea.

Învinuirea, se bazează doar pe declarațiile a doi martori, care au invocat că ea a organizat această schemă de import a mobilei din Italia, fără a fi prezentate sau anexate la materialele cauzei alte probe directe, concludente și utile.

Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale.

Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

Totodată, sentința a fost pronunțată contrar normelor invocate, fără participarea părților, inclusiv a ei, iar despre sentință a aflat abia la 16.10.2019, recepționând-o prin poștă.

3.1. La 17 noiembrie 2020, a declarat apel și inculpatul Oltu Leonid, solicitând repunerea în termen, casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie liberat de răspunderea penală, deoarece nu a săvârșit fapta incriminată.

Apelantul a invocat că nu este de acord cu sentința, nu știa despre emiterea acesteia și nici despre faptul că avocatul său nu a atacat-o.

3.2. La 04 decembrie 2020, și avocata Cristina Negru a declarat apel, solicitând repunerea în termen, casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul Oltu L. să fie liberat de răspunderea penală, din motiv că nu a săvârșit infracțiunea incriminată.

Apelanta a invocat că instanța de fond nu a stabilit, prin probe admisibile și concludente, metoda prin care mărfurile erau trecute peste frontiera vamală a R. Moldova, în contextul în care acuzarea a invocat că Oltu L. împreună cu Verbițcaia O. în comun acord a falsificat actele. Însă, pe durata anchetei, s-a stabilit că Oltu L. este doar un instrument în toată schema criminală, acuzațiile fiind doar prezumții ale acuzării.

Totodată, termenul de apel este de 15 zile de la data redactării sau pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel. În acest sens, sentința a fost pronunțată fără participarea părților și inculpatul nu cunoștea despre sentință, nici despre faptul neatacării ei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2021, apelurile au fost respinse, ca tardive.

Instanța de apel a reținut că potrivit art. 402 alin. (1) Cod procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Conform art. 403 alin. (1) Cod procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Potrivit art. 404 alin. (1) Cod procedură penală, participantul la proces care a

lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Potrivit procesului verbal ale ședinței de judecată din data 31.05.2019, instanța de fond, aflându-se în camera de deliberare, a constatat o neclaritate la valoarea mărfurilor introduse pe teritoriul RM, în legătură cu ce a fost reluată cercetarea judecătorească doar pentru a clarifica chestiunea data, cauza fiind întreruptă cu acordul tuturor participanților la proces pentru data de 28.06.2019, orele 10:30, care a fost amânată pentru data 19.07.2019, orele 09:00, din motiv că părțile nu s-au prezentat din motive necunoscute instanței, În ședința din data de 19.07.2021, orele 09:15, când a fost pronunțată integral sentința, a fost prezent doar avocatul Andrei Bragoi, care apăra interesele inculpatei Verbițkaia O., iar restul participanților nemotivat nu s-au prezentat.

Astfel, termenul de atac al sentinței indicate supra decurge din momentul pronunțării ei integrale, de pe data de 19.07.2019, or, faptul că părțile nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, nu poate servi drept temei de repunere în termen a apelului - prezența la pronunțarea sentinței este, după cum statuează legislația și practica judiciară, în același rând și a CSJ, un drept și nu o obligațiune a părții pe dosar.

Totodată, avocata Cristina Negru, în numele inculpatului Oltu L. și inculpatul Oltu L. au depus apel la data de 04 decembrie 2020, iar inculpata Verbițkaia O. la data de 28 octombrie 2019.

Succesiv, potrivit regulii generale prescrise de art. 402 Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Excepție de la regula dată este reglementată de legiuitor în dispoziția art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, unde se specifică că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Prin urmare, apelurile declarate nu pot fi repuse în termen, or, prin motive întemeiate se are în vedere acele circumstanțe de ordin obiectiv, a căror producere nu depinde de voința titularului dreptului de apel (calamitate naturală, accident, boală, etc.).

Termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta fiind absolut și având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

În aceeași ordine de idei, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, prevede că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Or, potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, raportate la explicațiile din pct. 6.5 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005

„Cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel”, cu modificările și completările ulterioare, se specifică că la calcularea termenului de apel se aplică sistemul de unități libere (zile libere) cu posibilitatea prelungirii termenului până la prima zi lucrătoare, dacă acesta urmează să se sfârșească într-o zi nelucrătoare. Totodată, la calcularea termenului de apel, nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

De asemenea, reieșind din orientările jurisprudențiale formulate de Curtea Supremă de Justiție, momentul de la care începe să curgă termenul de atac este clar reglementat de lege - el fiind, în mod exclusiv, acela al pronunțării deciziei redactate - nu numai pentru că astfel este reglementată cea mai eficientă modalitate de luare la cunoștință a celor hotărâte de instanță, dar și pentru că acest moment este punctul de plecare al unui termen, a cărui depășire duce la decăderea părților din dreptul de a folosi calea de atac.

Subsecvent, potrivit formalismului legii procesual-penale, având caracter de garanție egală pentru toate părțile interesate, în sensul dispozițiilor art. 20 din Constituția R.Moldova, ca rațiune, satisfacerea imperativului disciplinării activității procesuale prin stabilirea unor termene peremptorii, se impune obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului.

Ca atare, neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

Subsidiar, prin admiterea unui apel tardiv și poziționarea uneia dintre părțile procesului penal pe o treaptă mai avantajoasă decât cealaltă parte, se încalcă vădit principiul egalității armelor, care inter alia prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă.

În cele din urmă, aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor și a securității raporturilor juridice, în general, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale în fața unei instanțe (*a se vedea în acest sens, Varnima Corporation International S.A. contra Greciei, nr.48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur contra Franței, nr.63879/00, §32, 3 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nr.32576/96, §32 CEDO 2002-VIII*).

5. Avocatul Adrian Manolache declară recurs ordinar, solicitând casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata Verbițkaia Olga să fie achitată.

Recurentul indică că sentința din 19.07.2019 a fost emisă în lipsa participanților, inclusiv a inculpatei Verbițkaia O.

La fel, instanța de apel greșit a concluzionat că la ședința din 19.07.2019 a participat apărătorul inculpatei Verbițkaia O., Andrei Bragoi, or, interesele ei au fost reprezentate de avocații în bază de contract, Alexei Frunza, Vitalii Candiba și Adrian Manolache.

Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale.

Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea

termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

În acest sens sentința a fost pronunțată contrar normelor invocate, fără participarea părților, inclusiv a inculpatei, iar referitor la sentința inculpata a aflat abia la 16.10.2019, recepționând-o prin poștă.

În aceste condiții, inculpata nu era în posibilitate să depună apelul în termen, având în vedere că despre sentința de condamnare, care a fost pronunțată contrar normelor invocate și fără participarea părților, inclusiv a inculpatei, a aflat doar la 19.10.2019.

Inculpata nu are nicio legătură cu companiile vizate în dosar, nu este asociatul sau administratorul acestora, nu a depus nicio declarație vamală din numele lor, iar în dosar nu există niciun document sau act semnat de Verbițkaia O.

Toată, învinuirea se bazează doar pe declarațiile a doi martori, care au invocat că ea a organizat această schemă de import a mobilei din Italia, fără a fi prezentate sau anexate la materialele cauzei alte probe directe, concludente și utile.

În drept, recursul, este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală.

5.1. Declară recurs ordinar și avocata Cristina Negru, în numele inculpatului Oltu Leonid, solicitând casarea deciziei menționate cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

Recurenta invocă că instanța de apel nu a stabilit cu certitudine de ce apărătorul inculpatului nu a atacat sentința din 19 iulie 2019, necătând la faptul că inculpatul nu a recunoscut vina în prima instanța.

Inculpatul nu cunoștea despre existența sentinței, deoarece pronunțarea acesteia s-a amânat mai mult de 3 ani, din motivul că judecătorul a fost învinuit pentru o faptă penală și nu putea stabili ședința concretă pentru a pronunța sentința.

Astfel, inculpatul a aflat despre sentință fiind în străinătate și imediat s-a adresat la avocat cu cerere de reînnoirea asistenței juridice deoarece avocatul care a prestat servicii în prima instanță, nu a atacat sentința, din considerente necunoscute de el.

Imediat după aflarea existenței sentinței (luând în considerație că sentința a fost pronunțată fără participarea părților și inculpatul nu cunoștea despre sentință, nici despre faptul neatacării ei), Oltu Leonid a atacat sentința în timp de 3 zile.

Pe această linie de considerente, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui este stabilită exhaustiv prin lege, acesta având un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Subsecvent, art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, prevede că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

O altă prevedere legală, la fel de importantă, stipulată de art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, reglementează faptul că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel

mult 15 zile de la luarea cunoștinței de sentința motivată.

În acest context, pentru justa soluționare a cauzei deferite judecării este imperios de a stabili momentul de când începe a curge termenul de atac al sentinței pentru partea apărării.

Pentru calcularea corectă a termenului dat, trebuie să se țină cont de circumstanțele acestei cauze, de faptul că avocatul care presta servicii juridice emis de CNAJ, era obligat să atace hotărârea din motivul că inculpatul nu a recunoscut fapta incriminată în prima instanța, concomitent ținându-se cont că la materialele cauzei nu este anexată dovadă recepționării de către Oltu L. a copiei de pe sentință.

Analiza întregului material probatoriu administrat, nu reține în sarcina inculpatului săvârșirea infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată, urmând a se da eficiență regulii *in dubio pro reo* și a se pronunța achitarea acestuia.

Probatoriul este în favoarea inculpatului și probele administrate în cadrul procesului penal sunt ilegale, nu s-a stabilit pe cazul respectiv, că careva semnături s-au scris pe documente vamale falsificate erau efectuate de către inculpat.

În drept, recursul, este întemeiat pe art. 427 Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare nominalizate pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul Penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

În primul rând, potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs. Potrivit art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens. Conform art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, eroare gravă de fapt constituie stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora.

Însă, în recursurile vizate, în pofida prevederilor enunțate, nu este indicat niciun temei concret din cele nominalizate în art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, fiind omisă totalmente specificarea unor precise erori de drept și argumentarea ilegalității deciziei contestate în acest sens (*pct. 5., 5.1. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă că recursurile nu întrunesc condițiile de conținut, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al avocatului cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica, și să se expună, apoi, asupra unor temeiuri neargumentate legal de recurent.

Ori, conform prevederilor art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Totodată, potrivit art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta nu îndeplinește cerințele de conținut.

În al doilea rând, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect și în raport cu circumstanțele invocate în recursurile ordinare de pe rol, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite (*pct. 5., 5.1. din decizie*), se reține că potrivit circumstanțelor invocate în decizia contestată, inclusiv cele reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind tardivitatea apelurilor de pe rol, în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 338 alin. (1) Cod de procedură penală, partea dispozitivă a hotărârii motivate se pronunță în ședință publică. Conform art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Potrivit art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

Conform jurisprudenței CtEDO, exigența de publicitate a deciziilor nu trebuie neapărat să ia forma unei lecturi în voce a hotărârii în cazul când hotărârea este publicată, înmănată sau expediată părților. De la data pronunțării hotărârii începe a curge termenul de exercitare a căii de atac. Același fapt este prevăzut și de legislația autohtonă (*Hotărârea în cauza Sutter vs. Elveția*).

Deci, termenul de exercitare a căii de atac începe a curge de la data pronunțării hotărârii (*Recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 37, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal*).

În această consecutivitate se atestă că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, sentința integrală a fost pronunțată la 19 iulie 2019, în lipsa avocaților și a inculpaților, care au participat, însă, la judecarea cauzei (*f.d. 110, pct. 1. din decizie*).

Astfel, termenul de 15 zile de declarare a apelului a expirat la sfârșitul zilei de 02 august 2019.

Totodată, potrivit materialelor cauzei, inculpata Verbițkaia O. a declarat apel la 28 octombrie 2019, iar avocata Cristina Negru, în numele inculpatului Oltu L. și ultimul au depus apel la 17 noiembrie și 04 decembrie 2020, adică peste termenul

prevăzut de lege. Prin urmare, instanța de apel întemeiat le-a respins ca fiind declarate peste termen (*f.d. pct. 2.- 4. din decizie*).

Se observă că instanța de apel în mod argumentat și just a constatat că întârzierea menționată nu a fost determinată de motive întemeiate, fiind conformă jurisprudenței naționale, potrivit căreia, repunerea în termen se operează doar dacă întârzierea a fost determinată de motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală ș.a., pe care apreciindu-le, instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului. Admiterea repunerii în termen produce efectul apelului declarat în termen. În caz contrar, apelul va fi respins. Repunerea în termen este prerogativa instanței de apel (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8.*).

Este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.*).

Mai mult, potrivit art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen.

Însă, conform procesului-verbal, inculpații și avocații au participat în ședințele de judecată, lipsind doar la pronunțarea sentinței.

Prin urmare, în speță nu sunt întrunite condițiile prescrise în această normă procesuală, adică lipsa inculpaților și avocaților atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței.

Este nefondat și argumentul recurenților că instanța de apel nu s-ar fi pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile declarate, deoarece, în situația în care instanța de apel a respins apelurile ca depuse peste termen, o asemenea soluție nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 - Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 16.*).

Pe lângă aceasta, potrivit art. 420 alin. (4) Cod de procedură penală, nu poate fi atacată cu recurs sentința în privința căreia inculpatul nu a folosit calea apelului.

Rezultă că recursurile ordinare nu au niciun suport legal și în aspectul vizat, deoarece apelul tardiv echivalează cu nefolosirea acestei căi de atac (*pct. 3. și 4. din decizie*).

Totodată, soluția de respingere a apelului ca depus peste termen nu implică nici pentru instanța de recurs o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de recurs nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a recursului ordinar decât în cazul unui apel exercitat în mod legal.

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent, că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurenți, că hotărârea instanței de apel cuprinde motive clare și legale pe care se întemeiază soluția și că recursurile ordinare sunt vădit neîntemeiate.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Astfel, odată ce recursurile de pe rol sunt vădit neîntemeiate, acestea urmează a fi declarate inadmisibile.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de avocatul Adrian Manolache în numele inculpatei Verbițkaia Olga și de avocata Cristina Negru în numele inculpatului Oltu Leonid, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2021, pe motiv că sunt vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, fiind pronunțată integral la 13 mai 2022.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Iurie Diaconu

Victor Boico